

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXIX. Ostenditur inania esse sacra testimonia, & exempla, seu ex
iis argumenta, quæ pro se Adversarii proferunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

nionem propriam defensavi (id est practicè se-
cutus sum, licet scirem oppositam à graviori-
bus, & sapientioribus Doctōribus tradi) & in
hoc me periculo mortalis culpa commisi. Tertia
est, & gravissima omnium, quod abominabili
carnis vitio, in scandalum multorum, multo
tempore laboravi.

Abque dubio probabilis tunc fuit opinio,
quam miser iste Cancellarius secutus fuit:
cum eam, ut controversam, & pro se Theo-
logos atque Juristas habentem, S. Thomas
(qui tunc vivebat) quodlib. 9. art. 15.
proponat, dicens, quod *inveniuntur de ista
questione Theologi Theologis, & Jurista Ju-
ristis contrarii.* Et quamvis opinionem istius
Cancellarii rejiciat ut falsam, non tamen ut
improbabilem. Imò de ea loquitur, ut solet
de opinionibus probabilibus. Nec tamen istius
opinionis probabilitas ipsum à damnatione li-
beravit; sed quia experiri ipse voluit vim pro-
babilitatis, tutiori & probabiliori acquiescere
nolens, commisit se periculo, & periit in illo.

440 At (inquis) Cancellario isti probabilior ap-
paruit; eique idè tenaciter adhæsit. Ergo,
si quid exemplum probat, probat licitum non
esse sequi probabiliorum.

Respondeo 1.º consequentiam fortassis ad-
mittendam, juxta dicenda cap. 82. & seqq.
2. licet probabilior juxta Probabilioristas ex-
cuset, quando prudenter judicatur talis; à
Cancellario illo prudenter judicatum non fuisse
talem. Cum enim videret, opinionem suam
à gravioribus & sapientioribus rejici ut falsam,
non debebat in re tanti momenti, proprio
fidere judicio, sed timere illusionem ab amo-
re proprio, temporaliumque commoditatum
cupiditate. Quà seclusâ, opinio sua sibi mi-
nus verisimilis apparuisset. Et in hoc imitato-
res habet multos, quorum passio & cupiditas
facit ipsis apparere nonnullas opiniones proba-
biliores, quæ, seclusâ passione, apparerent
minus probabiles. Et idè non excusantur.

CAPUT XXXIX.

*Ostenditur inania esse sacra testimonia, & exem-
pla, seu ex iis argumenta, qua pro se Ad-
versarii proferunt.*

441 PRIMò Terillus q. 25. de conscientia pro-
bab. & q. 9. Reg. mor. per undecim fo-
lia magna opponit illud Matth. 11. *Jugum
meum suave, & onus meum leve.* Et istud 1.
Joan. 5. *Mandata ejus gravia non sunt.*

Respondeo (sua ipsi verba n. 433. relata,
reponendo) sententias istas contra nos refer-
re, non solum dignum non est homine Theo-
logo, sed nec aptum movere Theologum, ni-
si fortè ad risum & compassionem. 1.º quia
ex sacris illis eloquiis haud magis conficitur,
licitum esse usum opinionis minus probabilis
de licito, quam minimæ probabilitatis de li-
cito, & quam usum opinionis minus proba-
bilis de valido in Sacramentis, vel de jure al-
terius adjudicando in Judicibus, &c.

2.º. Sicut ad salvandam suavitate[m] Evan-
gelicæ legis, nihil addendum oneri illius, ri-
gidius interpretando; sic nihil detrahendum,
mollius explicando. Utrumque extremum pa-
riter vitandum, sic collimando ad veritatem
legis, ut si istius veritatis metam perspicuè at-
tingere non valeamus, ad proximam usque
viciniam ipsius conatus nostros extendamus.
Hoc faciendo nos nihil legi culpabiliter addi-
mus. Ei verò Probabilitæ culpabiliter de-
trahunt, dum licitum afferunt usum rei, quæ
probabilius cognoscitur esse, quam non esse
contra legem.

3.º. Jugum suum non idè suave Dominus
dixit, quia secundum se non sit laboriosum &
asperum, ait S. Thomas in 3. dist. 40. a. 4.
Neque ex eo quod nulla præcipiat, homini
carnali, naturæque corruptæ difficilia; multò
minus ex eo quod liberam permittat electio-
nem cujuslibet ex duabus contrariis opinio-
nibus probabilibus. Nullus enim sanctorum
Doctorum sacra illa testimonia sic hætenus
intellexit. Nullus etiam Doctorum, usque ad
sæculum decimum-seximum, sub cujus finem
inter Catholicos introductus fuit Probabilis-
mus, antè inusitatus. A quo si dependeret
suavitas Evangelicæ legis, cum Guigone, Car-
thusianorum Generali, exclamare liceret: *O
Apostolorum tempora infelicissima! ô viros il-
los ignorantia tenebris involutos, & omni mi-
seratione dignissimos, qui ut ad vitam pervin-
gerent, propter verba labiorum Dei tam duras
vias custodiebant, & hæc nostra compendia ne-
sciebant!*

4.º. Suavitas, de qua Christus, non tollit
jugum, sed impositum suave reddit & leve. 443
Probabiles verò opiniones jugum multorum
præceptorum tollunt, & ab hominum cervice
excutiunt. Quasi humana solertia ad semitam
cæli adicere posset digitum unum latitudinis,
quæ non potest ad staturam hominum ad-
dicere cubitum unum longitudinis. Ipse enim,
qui vitæ hominis constituit terminos, qui præ-
teriri non poterunt, etiam constituit viæ cæli
terminos, qui dilatari non poterunt, & tarta-
ri terminos, qui contrahi non poterunt. Ad
creaturam proinde solum pertinet submittere
collum jugo imposito, diligenterque explora-
re voluntatem & legem Creatoris, ut eam ope-
re compleat, quandocumque urgentiora vide-
rit fundamenta ad sibi persuadendum legem
Creatoris extare. Neque enim solum facere
debet voluntatem Creatoris evidenter cogni-
tam, sed & per indicia sufficientia prudenter
judicatum.

5.º. Quia, ut S. Thomas loco citato pro-
sequitur, jugum suum suave Christus dixit, 444
quia *lex Evangelica ad mandata implenda
inducit ex amore, qui omnia levia facit,*
etiam quæ ex se aspera & gravia sunt. Quo-
modò etiam Dominici jugi suavitate[m] Au-
gustinus exponit in lib. de nat. & grat. c. . .
Ibi namque exponens verba Apostoli: *Mandata
ejus gravia non sunt: Non sunt* (inquit)

Hhhhh 3

gravia amanti, sed non amanti gravia sunt.
 Et cap. 49. *Via Domini dura timori, levis amanti.* Serm. 47. de divers. c. 2. *Jugum meum suave est, & onus meum leve: quidquid enim durum est in preceptis, ut sit leve, charitas facit.* In Psalm. 118. conc. 22. *Sepè admonuimus laudabilem latitudinem, in qua nullas, cum mandata Dei facimus, patimur angustias, intelligendam esse charitatem.* Propter quod etiam in magno isto Psalmo, cum superius dixisset, *latum mandatum tuum valde; in hoc sequenti versu ostendit, unde sit latum, dicens: Quomodo dilexi legem tuam Domine. Dilectio ergo est latitudo mandati.* Ita etiam Chrysostomus homil. 13. in cap. 6. secundæ ad Corinth. Hieronymus in Psalm. 118. Glossa in cap. 11. Matth. ubi viam Domini arctam, si ve angustam esse dicit & latam: *Est (inquit) angusta, qua non nisi angusto initio incipitur; processu verò temporis, ineffabili charitatis dulcedine dilatatur.* Trident. sess. 6. c. 11. *Cujus mandata gravia non sunt; cuius jugum suave, & onus leve. Qui enim sunt filii Dei, Christum diligunt. Qui autem diligunt eum. . . servam sermones ejus, &c.* Ita denique Catechismus Romanus p. 3. c. 1. q. 4. jubens Parocho, ut hâc ipsâ ratione populo ostendat, *legis jussa difficultatem non habere.* Meritò quidem, quia charitas sarcinam Christi reddit, non prementem onere ponderum, sed sublevantem vice pennarum, ut Augustinus dicit serm. 14. de verb. Dom. Et quod de charitate Augustinus dicit, proportionaliter verum est de cæteris virtutibus. Quia virtutis proprium est, promptè & delectabiliter operari. Dum proinde virtutum obligationem, v. g. diligendi, orandi, patienter sustinendi, peccandi occasiones vitandi, &c. Probabilitate auferunt, ut jugum Christi suave efficiant, perinde est ac si avi alas præscinderent, ut levius volaret, cum auferant ea, per quorum exercitia mandata redduntur facilia, gratiaque impetratur, ut faciliora reddantur.

445 6°. Jugum Domini suave dicitur comparative ad gravius jugum peccatorum, & concupiscentiarum, à quo nos liberat. Ut enim rursum Augustinus serm. 22. de verb. Apost. *Jugum meum leve est, & sarcina mea levis. Quid est, levis est? Quid si habet pondus? sed minus. Plus habet avaritia; minus justitia.*

446 7°. Suave dicitur comparatione legis Moisaicæ: quia in Evangelio non sunt nisi præcepta necessaria ad salutem; in lege autem Moyfi infinita erat multitudo præceptorum, non ideò datorum, quia necessaria erant ad salutem, sed ut duræ cervicis populum severiore exercerent disciplinâ. Unde Act. 15. *Quid tentatis imponere jugum super cervicibus discipulorum, quod nec patres nostri, neque nos portare potuimus?* Deinde lex Moyfi iram operabatur. Rom. 4. & spiritus legis, spiritus erat timoris & servitutis. Spiritus verò Evangelii, spiritus charitatis & benignitatis. Siquidem omnia fiebant vi & comminatione gravissi-

morum suppliciorum; quæ lex comminabatur: *dentem pro dente, oculum pro oculo.* Exod. 20. In Evangelio autem omnia charitate & voluntate fiunt. At verò vis & metus, res, etiam levissimas, gravissimas facit. Nihil autem grave ac difficile volenti & amanti. Denique *lex onerabat, non juvabat* (inquit Augustinus serm. 9. de verb. Dom. secundum Matth.) In lege verò Evangelica; unâ cum onere, spiritus datur, qui adjuvat infirmitatem nostram. Quòd si in Evangelio non solum prohibetur homicidium, sed verbum etiam injuriosum; nec solum adulterium, sed aspectus etiam alienæ uxoris ad concupiscendum; non ideò Evangelii onus onere legis gravius est. Quia (ut Chrysostomus) *facilius est servare irrumque, scilicet nec videre, nec adulterare, quam videndo non adulterare.*

8°. Jugum Evangelii suave dicitur ex divi-
 447
 vinx gratiæ auxilio. Quia tamen durum videtur quod Dominus imperavit: *“Siquis vult venire post me, abneget semetipsum;” sed non est durum & grave quod ille imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat,* ait Augustinus serm. 47. de divers. c. 1. Nam per gratiam suam Deus hominem veluti manu portat ad bonum. *Suaviter verò equitat, quem gratia Dei portat.*

Denique jugum Christi suave dicitur ex usu
 448
 & exercitio, ex Christi & Sanctorum exemplo, ex spe & magnitudine præmii, &c. Teste namque expertissimo Bernardo, *sapores rebus reddit exercitium Christi;* & Sanctorum exemplo Christianus animosus & alacer efficitur ad imitandum. Alacritas verò animositati conjuncta dilatat cor, secumque proinde affert suavitatem. Denique si laborem agricolis, militibusque suavem efficit spes modici lucri temporalis; quanto magis spes immensa & æternæ gloriæ Christianis.

Fit ergo injuria divina gratia, quam habemus per Christum (ait Mercorus) *reducere facilitatem observandi divina mandata, & ferendi Christi jugum in usum probabilium, humanâ solertiâ & subtilitate inventarum, & non potius in ipsam gratiam Spiritus sancti, per quem diffunditur charitas Christi in cordibus nostris.* Siquidem ut S. Thomas 1. 2. q. 48. & 89. a. 1. ad 3. suavitas jugi Christi oritur ex charitate & gratia Christi illud emolliente; absurdumque, imò & ridiculum est dicere, Probabilistarum solertiâ & subtilitate viam salutis quotidie dilatari. Quod tamen inde confectarium foret, sed ex dictis n. 444. satis apparet, per laxiora ipsorum opinamenta, quibus auferunt obligationem Deum & proximum diligendi, orandi, peccatorum occasiones vitandi, &c. viam salutis seu mandatorum difficillimam reddi. Cum auferant ea, quibus mandata redduntur facilia, & sine quibus sunt difficillima: sine oratione quippe gratia non impetratur, sine fuga occasionum valde difficile est peccata vitare, uti & sine Dei & proximi dilectione utriusque reddere debitum.

Secundò idem Terillus de consc. prob. q. 22. n. 200. nobis opponit exemplum B. Virginis, & sanctissimi Joseph Sponsi ipsius, quos à culpa amissi pueri Jesu sola (inquit) excusavit probabilitas, quòd esset in comitatu.

Sed numquid ipsos excusavit probabilitas minor? Anne puerum Jesum suo ductui permisissent, si probabilius credidissent, Jesum inde amittendum? Anne ergo in eo fecerunt quod minùs erat perfectum? An fecerunt contra consilium? Dicerene hoc audebit Terillus, qui fatetur saltem consiliu esse, majorisque perfectionis, sequi tutius probabiliusque, quàm minùs probabile, minùsque tutum. Ipsos ergo non excusavit probabilitas minor, sed maxima, quàm crediderunt puerum sapientissimum, prudentissimumque, in itinere nullis periculis obnoxio, per unum diem, in notorum & cognatorum comitatu, à se relinqui posse.

451 Tertio Caramuel in Apolog. epist. 3. opponit exemplum Judæ Machabæi 2. Machab. 15. secuti (ut ipse putat) opinionem minùs probabilem, quòd Sabbatho pugnare liceret, ne tota gens & religio periret. Sicut & exemplum Petri Apostolorum Principis, qui Clementem nominavit sibi successorem, contra probabiliorem opinionem, quæ negat hanc ipsi potestatem.

452 Sed ex futilibus istis oppositionibus apparet, Probabilistas sacrâ autoritate prorsus esse destitutos. Cùm Machabæus in eo reverà secutus sit sententiam certam; nominationemque istam Clementis Caramuel desumpserit ex fictitia Clementis epistola, & pseudo-Damaso. Et dato, non concessio, quòd vera sit historia, prorsus inanis & infundata est imaginatio, imò temeraria præsumptio Caramuelis, quòd in eo sanctus Petrus secutus sit sententiam sibi visam minùs probabilem. Neque enim ideò minùs probabilis visa est Petro, quia talis visa Caramueli. Nec credibile est, S. Petrum in re tanti momenti usum potestate, quam probabilius crediderit sibi non competere.

CAPUT XL.

Tertio idem ostenditur ex sacris Canonibus, Decretis SS. Pontificum, & Conciliorum, Legibusque Civilibus.

453 PRIMO namque Lucius III. cap. Dominus de secund. nupt. Innocentius III. cap. Inquisitioni de sent. excom. Clemens III. cap. ad audientiam de homic. & Honorius III. cap. petio eod. negant fas esse agere quod lubet in casu verè dubio, seu pari utrimque probabilitate, declarantque, tutiorem pro lege opinionem in praxi sectandam, dum probabilitate æquat minùs tutam pro libertate, uti ostendimus cap. 16. Quòd si in vero dubio, seu pari utrimque probabilitate, usque

adèò declarant tutiorem pro lege opinionem in praxi sequendam esse, ut non permittant id agere, de quo dubites, æquum sit, an iniquum? à fortiori, id ipsam volunt in pluraquàm dubio, sive majori pro lege probabilitate, siye in casu, in quo probabilius apparet iniquum esse, quòd agere disponis.

Secundò Eugenius III. cap. juvenis de sponsal. consultus, an publicæ honestatis impedimentum oriatur ex contractu, quo major septennio in uxorem duxit minorem septennio, eamque traduxit in domum, sed postmodum duxit consobrinam ipsius? Respondit oriri ex talibus sponsalibus impedimentum, juvenemque proinde à consobrina separandum: quia in his quæ dubia sunt, quòd certius est tenere debemus. Si in his quæ dubia sunt, tenendum sit certius, id est certò vicinius: igitur tenendum quòd probabilius: utpote certò vicinius.

Tertio Clemens V. in Concilio Viennensi, 455. cùm disceptaretur de justificatione parvulorum in Baptismo, an nudè per peccati originalis condonationem fieret? an per gratiæ & donorum habitualium infusionem? secundam sententiam eligendam statuit, quia probabiliozem: Hanc secundam sententiam, tamquam probabiliozem, & dictis Sanctorum, & Doctorum modernorum Theologia magis consonam, sacro approbante Concilio, duximus eligendam. Ergo (inquit Glossa ibidem) probabiliozem sequi tenemur. Quòd si Summus Ecclesiæ universalis Moderator ita censuit in materia theoretica, fide tunc nondum definita, à fortiori sic censendum insinuavit in materia practica, conscientiam salutemque concernente. Quia si Summus Legum Conditor non arrogavit sibi licentiam, sequendi quamlibet opinionem probabilem, in materia theoretica, nondum definita, sed decreta sua, Conciliique Oecumenici, sententiæ probabiliori censuit conformanda; licentiam istam multò minùs arrogare nobis debemus, in materia practica, &c.

Quartò Honorius III. cap. cum causam de 456. probat. Mandamus (inquit) quatenus secundum divisiones, quæ... melius probabuntur... in negotio procedatis. Voluit ergo procedi secundum argumenta probabiliora.

Quintò, in Concilio Lemovicensi secundo, variantibus opinionibus, an officium de S. Marciali, faciendum esset tamquam de Confessore Pontifice, an tamquam de Apostolo? Concilium statuit, faciendum tamquam de Apostolo; eò quòd probabilius fuisset unus de septuaginta duobus discipulis: Neesse verò est, ut semper justior & rationabilior pars prevaleat, ait Concilium. Si hoc neesse est in materia cultus Sanctorum, ne Sanctus debito honore privetur, ut in hoc casu, & in determinandis finibus Diceceleon, ne fines alterius invadantur, ut in casu citati capituli cum causam: igitur & in materia morum, ne Deus offendatur.